

ПОЛІТИКА

«Вогнемет» від бельгійського прем'єра: як ЄС шукатиме ще €70 млрд для України без російських активів

Олена Абрамович

23 жовтня 2026, 06:30

Президент Європейської ради Антоніу Кошта, президент України Володимир Зеленський та президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн на саміті в Брюсселі 16 жовтня 2026 року (день 2-й)

Єврокомісія готує новий механізм фінансової допомоги Україні на 2027 рік, щоб покрити додатковий дефіцит у 70 мільярдів євро. Найімовірніше, йтиметься про нові спільні запозичення ЄС, а не використання заморожених російських активів, як **пропонували** деякі європейські країни. Відповідну пропозицію Єврокомісія має підготувати до наступного саміту лідерів ЄС наприкінці листопада.

Про це стало відомо Радіо Свобода від європейських чиновників і дипломатів, обізнаних із перебігом обговорень.

Про те, що Україні не вистачить запланованих на 2026-2027 рік 90 мільярдів євро кредиту від ЄС, український президент **Володимир Зеленський** оголосив ще у День Незалежності, 24 серпня. Тоді він назвав ймовірну діру у бюджеті на чинний, 2026, рік у 27 мільярдів доларів (23 мільярди євро).

У Єврокомісії опісля наполягали, що потрібно точніше порахувати ймовірний дефіцит. А вже в жовтні заявили: діри у 2026 році не передбачається. Бо якщо Україна виконає необхідні реформи, то отримає транші з 90-мільярдного кредиту.

Але буде дефіцит на 70 мільярдів у наступному – 2027 – році. Це Єврокомісія уже визнала, а європейські лідери на саміті у Брюсселі почали думати, як цю діру закрити.

Коли Володимир Зеленський оголошував у серпні про дефіцит, то одним із варіантів його покриття він назвав використання заморожених російських активів. І це запустило нову дискусію у Брюсселі.

У Європейському Союзі знерухомлено близько 210 мільярдів євро російських активів, із яких приблизно 185 мільярдів перебувають у бельгійському депозитарії Euroclear.

Ще 27 серпня міністри закордонних справ чотирьох держав ЄС (Швеція, Нідерланди, Польща та Іспанія), які, за задумом ініціаторів, репрезентують різні куточки Європи і тим самим демонструють різнобічну підтримку, надіслали спільного листа главі європейської дипломатії **Каї Каллас** та Ірландії, яка головує в Раді ЄС. У листі вони закликали доручити експертам Єврокомісії розробити нові юридичні механізми використання російських активів, за яких фінансові та правові ризики розподілялися б між усіма державами-членами, а не лягали переважно на Бельгію.

11 вересня понад 120 депутатів Європарламенту також закликали європейських лідерів відновити дискусію. Вони запропонували розглянути передачу російських активів під управління окремого європейського механізму, який перебрав би на себе юридичні зобов'язання і ризики перед російським Центробанком.

Окремі лідери знову порушили це питання перед самітом ЄС 15–16 жовтня 2026 року.

Та прориву не сталося.

| Бельгія: тема закрыта

Бельгійський прем'єр **Барт де Вевер** здивував своїх колег твердістю позиції торік на грудневому саміті, де намагались ухвалити рішення про використання активів для фінансування України. Він виступив категорично проти – наполягав, що усі держави-члени спільно мають взяти на себе можливі юридичні та фінансові наслідки. Зрештою, для України узгодили натомість кредит на 90 мільярдів євро.

Цього року де Вевер знову був непохитним. Звітуючи про перебіг саміту своєму парламенту 21 жовтня, він розповів, що мусив повторити свої аргументи, оскільки за останній рік в деяких країнах змінилася влада і «не всі пережили дискусію минулого року».

«Я почув, що прем'єр-міністр Нідерландів сьогодні вранці заявив по радіо, що ці гроші потрібно забрати. Я дуже чітко пояснив юридичні наслідки навіть такого способу висловлювання», – заявив де Вевер.

Барт Де Вевер, прем'єр-міністр Бельгії, та Робб Єттен, прем'єр-міністр Нідерландів, на саміті лідерів ЄС у Брюсселі 16 жовтня 2026 року

«Мені довелося знову провести ту саму дискусію – дуже предметно, спираючись на факти. Один із колег сказав мені, що це було так, наче я пройшовся по цій дискусії з

вогнеметом», – розповів про тон розмови бельгійський прем'єр.

І висловив упевненість, що Європейська комісія більше не повертатиметься до цієї пропозиції.

«Я впевнений, що Європейська комісія не висуватиме пропозицій щодо покриття фінансових потреб України шляхом нової операції, пов'язаної з російськими активами. Я в цьому впевнений, тому що саме так і було сказано», – наголосив де Вевер.

Як стало відомо Радіо Свобода від співрозмовників у європейських інституціях, у Єврокомісії справді наразі не планують повторно виносити таку пропозицію.

Водночас це не означає, що російські активи повернуть Москві. ЄС раніше ухвалив рішення про їхнє безстрокове заморожування – доки не буде укладена мирна угода, а Росія не виплатить Україні репарації.

Для розблокування коштів потрібна кваліфікована більшість держав-членів, якої, за словами бельгійського прем'єра, немає.

Де Вевер переконаний, що активи мають залишатися замороженими до завершення війни, щоб згодом їх можна було використати для компенсації завданих Росією збитків.

Чи погоджується Україна?

Бельгійському прем'єру, схоже, вдалося переконати і українського президента відступити від своєї ідеї, що бюджетну діру можна закрити саме російськими грошима.

На полях саміту в Брюсселі вони провели двосторонні перемовини, й на пресконференції опісля саміту Зеленський заявив, що для України зараз головне – не допустити повернення цих коштів Росії.

«Ми знаємо чітко, що вони дуже хочуть повернути ці активи. Ці активи – це одна з цілей Російської Федерації, і тому в тому чи іншому форматі Україна хотіла би отримати відповідні гроші раніше, ніж Росія це зможе зробити», – сказав Зеленський.

Володимир Зеленський на саміті лідерів ЄС у Брюсселі перед початком обговорення потреб України

Ця заява українського президента прозвучала в контексті іншої ініціативи – як повідомила газета [Financial Times](#), на переговорах у Маямі 9-10 жовтня американська сторона запропонувала розморозити частину російських суверенних активів та передати їх спеціальній фінансовій структурі під контролем Вашингтона – щоб посприяти мирному процесу.

Однак низка європейських лідерів, в тому числі німецький канцлер, виступила проти такого сценарію.

«Це активи, які заморожені в Європі, і вони повинні залишатися замороженими в Європі. Це наша справа, і саме ми ухвалюємо рішення щодо них», – [сказав](#) Мерц перед самітом у Брюсселі 15 жовтня.

Як стало відомо Радіо Свобода від чиновників ЄС, під час наступних переговорів – в [Осло 20 жовтня](#) – американська сторона вже не порушувала цієї теми.

| То де братимуть гроші?

У Брюсселі розуміють, що потреби України у фінансуванні дійсно зростають: Росія б'є по енергетиці, логістиці та підприємствах. Це руйнує українську економіку і скорочує надходження до бюджету.

Тож 70 мільярдів євро знайти потрібно.

За інформацією Радіо Свобода, найбільш імовірним варіантом наразі є нові спільні запозичення ЄС на міжнародних фінансових ринках – за аналогією з уже погодженим кредитом для України на 90 мільярдів євро.

Однак нова позика може виявитися значно дорожчою.

Коли ЄС починав спільні запозичення в межах програми відновлення після пандемії, відсоткові ставки були надзвичайно низькими.

Тепер зовсім інша ситуація: лише обслуговування уже погодженого кредиту на 90 мільярдів євро може коштувати бюджету ЄС близько 3–3,5 мільярди євро щороку.

Якщо буде схвалено додаткові запозичення, постане питання, хто оплачуватиме відсотки за ними.

Один із варіантів – покривати їх коштом спільного бюджету Євросоюзу, як це передбачено для нинішнього кредиту. Інший – перекласти частину вартості обслуговування нового боргу на Україну.

Ще одна проблема – не всі країни готові приєднатися до кредиту. Угорщина, Чехія та Словаччина не беруть участі у кредиті на 90 мільярдів євро і можуть відмовитися від наступного. Принаймні Чехія уже про це заявила.

Андрей Бабіш, прем'єр-міністр Чехії, спілкується з пресою на саміті в Брюсселі

Ситуація залежатиме і від переговорів щодо наступного семирічного бюджету на 2028–2034 роки, в якому держави-члени мають погодити кошти не лише на традиційні європейські програми, а й на нові пріоритети, зокрема оборону та довгострокову підтримку України.

Ще одне питання, яке належить вирішити, – скільки з цих 70 мільярдів покриватиме ЄС, а скільки інші партнери.

У Брюсселі вважають, що ЄС уже бере на себе непропорційно велику частку підтримки.

За нинішніми фінансовими зобов'язаннями, близько 82% запланованого міжнародної підтримки України у 2027 році припадає на Європейський Союз та його держави-члени. І цей розрахунок не включає додатковий дефіцит у 70 мільярдів євро.

Для порівняння, у 2026 році європейська частка становить близько 70%.

У ЄС хотіли б, щоб і надалі приблизно третину допомоги забезпечували партнери за межами Євросоюзу.

Насамперед ідеться про держави «Групи семи – Велику Британію, Канаду та Японію.

Водночас у Брюсселі не розраховують на суттєву фінансову участь США за нинішніх політичних обставин.

Серед інших потенційних донорів розглядають Норвегію, Швейцарію, Південну Корею, Австралію та Нову Зеландію.

Європейська комісія наразі розробляє пропозицію щодо фінансування України і має підготувати її до спеціального саміту ЄС 26–27 листопада, який спочатку планували присвятити лише новому багаторічному бюджету Євросоюзу, а тепер до порядку денного вирішили додати й питання фінансування України на 2027 рік.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Мерц виступив проти передачі заморожених російських активів під контроль США

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Питання залишаються» – у ЄС досі не готові фінансувати Україну з допомогою російських активів

Олена Абрамович

Міжнародна оглядачка, кореспондентка Радіо Свобода та створеної Радіо Свобода мережі «Настоящее время». Теми: політика, заходи Євросоюзу та НАТО, життя українців у Бельгії, культура та кіно.

Україна

Світ

Політика

Війна

